Универзитет у Београду
Филолошки факултет

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
коју је Ксенија Богетић, мастер, пријавила под насловом „Метафоричка концептуализација ЈЕЗИКА у британском и српском новинском дискурсу: појмовно-језички и друштвено-идеолошки аспекти“

I - ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 22.06.2016. донело је Одлуку (бр. 1654/1) о образовању Комисије за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је Ксенија Богетић пријавила под насловом „Метафоричка концептуализација ЈЕЗИКА у британском и српском новинском дискурсу: појмовно-језички и друштвено-идеолошки аспекти“.

2. Састав Комисије:

1) др Катарина Расулић, доцент, ужа научна област Англистика (предмет Енглески језик), Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за англистику, датум последњег избора у звање: 03.09.2013. (датум првог избора: 21.05.2003.)
2) др Душка Кликовац, редовни професор, ужа научна област Српски језик, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за српски језик, датум избора у звање: 17.10.2012.
3) др Твртко Прћић, редовни професор, ужа научна област Енглески језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Одсек за англистику, датум избора у звање: 30.03.2006.

II - БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Ксенија Богетић рођена је 30.03.1984. године у Београду, где је завршила основну школу „Карађорђе“ (као ученик генерације) и Филолошку гимназију. Током основног и средњег школовања више пута је освајала прво место на републичким такмичењима из српског и енглеског језика. Дипломирала је на Групи за енглески језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду 2007. године, са просечном оценом 9,26 (стручни назив: професор енглеског језика и књижевности). Током основних студија била је стипендиста Министарства просвете и Фондације за развој научног и уметничког подмлатка, а на четвртој години била је добитник стипендије Фонда за таленте Републике Србије.
Докторске академске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду, модул: Језик, уписала је школске 2009/2010. године и у предвиђеном року положила је све испите и одбранила предвиђене студијске истраживачке радове у оквиру одабраног студијског програма, са просечном оценом 10,00.

Завршила је два програма мастер студија из области англистике – на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду и на Универзитету у Оксфорду, Велика Британија. Мастер студије на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду, студијски програм Енглески језик и књижевност, завршила је 2009. године, са просечном оценом 9,83, мастер рад: „Улога прозодије у дискурсу конверзације на енглеском и српском језику“, академски назив: дипломирани филолог (англиста) – мастер. Мастер студије на Универзитету у Оксфорду, Велика Британија, студијски програм Енглески језик, уписала је као добитник пуне стипендије Универзитета у Оксфорду 2012. године, паралелно са докторским студијама на Филолошком факултету у Универзитета у Београду, и завршила 2013. године, са похвалом за изузетан успех током студија (*Distinction Award*), мастер рад: “Code-switching in the genre of online personal ads“ /Промена кода у жанру личних огласа на интернету/, академски назив: *Master of Studies*.

Током докторских студија на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у летњем семестру 2011. године боравила је као гостујући истраживач на Одсеку за лингвистику Универзитета у Калифорнији, Санта Барбара, САД, где је похађала наставу на докторским студијама и у оквиру истраживачке групе „Језик, интеракција и друштвена организација“ (под руководством проф. Мери Бухолц) учествовала у истраживањима у области социолингвистике и корпусне лингвистике.

Од марта 2014. године запослена је на Филолошком факултету у Универзитета Београду у звању лектора за Савремени енглески језик (изводи лекторску наставу /интегрисане вештине и академско писање/ у оквиру предмета Савремени енглески језик на првој години основних академских студија англистике). Претходно је током школске 2011/2012. године била ангажована као сарадник у настави на Катедри за англистику Филолошког факултета у Београду, а током 2010. и 2011. радила је као хонорарни сарадник – предавач у Истраживачкој станици Петница на зимским и летњим семинарима из лингвистике за полазнике средњих школа у Србији.

Научна интересовања Ксеније Богетић крећу се у домену когнитивне лингвистике, контрастивне лингвистике и анализе дискурса. Има девет објављених и три рада у штампи, а излагала је на преко двадесет научних скупова на универзитетима у Београду, Загребу, Оксфорду, Лондону, Њукаслу, Берклију, Санта Барбари и Токију. Члан је Британске асоцијације за примењену лингвистику и Међународне асоцијације за језик и род. Рецензент је часописа *Text & Talk* (DeGruyter).

III - БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Bogetić, K., Broćić A., Rasulić K. (in press /a/). MIPVU goes Serbian: Some reflections on the method from a South Slavic language perspective. In: Nacey, S., L. Dorst, T. Krennmayr, G. Reijnierse (eds.), *MIPVU in Multiple Languages*, Amsterdam: John Benjamins.

Bogetić, K. (in press /b/). Language is a beautiful creature, not an old fridge: Direct metaphors as corrective framing devices. *Metaphor and the Social World, 7*(2).

Bogetić, K. (in press /c/). Collocations and sexual ideologies in personal ads. In: Milani, T. (ed.), *Quer(y)ing Language, Gender and Sexuality: Theory and Practice*, London: Equinox.

Bogetić, K. (2016). Metalinguistic comments in teenage personal blogs: Bringing youth voices to studies of youth, language and technology. *Text & Talk, 36*(3), 245–268.

Bogetić, K. (2015). Metaforička konceptualizacija jezika u britanskom i srpskom novinskom diskursu. *Nasleđe, 31*, 137–161.

Bogetić, K. (2014). *Be like* and the quotative system of Jamaican English: Linguistic trajectories

of globalization and localization. *English Today*, *30*(3), 5–12.
Bogetić, K. (2013). Normal straight gays: Lexical collocations and ideologies of masculinity in personal ads of Serbian gay teenagers. *Gender & Language*, *7*(3), 333–367.
Bogetić, K. (2011). Interruptions and the dyadic co-narration of shared experiences in English and Serbian conversation. *Language & Communication*, *31*(4), 318–328.
Bogetić Ksenija (2011). Collocations as indexes of sexual and gender ideologies in online personal ads. In: C. Maree (ed.) *Proceedings of the 6th International Gender and Language Association Conference*, Tokyo: Tsuda College, 22–34.
Bogetić, K. (2010). Napomene o ulozi prozodije u diskursu konverzacije – nalazi iz govora u interakciji na engleskom i srpskom jeziku. *Nasleđe, 7*(16), 205–220.
Bogetić, K. (2009). Prosodic cues in turn-taking. In: A. Brandt and E. Harris (eds.) *Proceedings of the British Association of Applied Linguistics Annual Conference,* London: Scit Press, 13–17.
Bogetić, K. (2009). As long as you're not effeminate and fat: Heteronormative discourses in online personal ads. In: J. Spence (ed.) *Proceedings of the Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society* 35(1), Berkeley: Linguistic Society of America, 37–48.

IV - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да Ксенија Богетић испуњава услове за израду докторске дисертације.

V - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Катарина Расулић, доцент Филолошког факултета у Београду, Катедра за англистику. Др Катарина Расулић предаје предмете Енглески језик 5 и 6 (Синтакса енглеског језика) и Енглески језик: специјални курс 2/1 и 2/2 (Семантика енглеског језика) на основним студијама на Катедри за англистику и предмет Когнитивна лингвистика на докторским студијама Филолошког факултета у Београду.

- Библиографија ментора са најмање пет јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

<u>Монографије</u>

Rasulić, K. *Jezik i prostorno iskustvo.* Beograd: Filološki fakultet, 2004, 359 str.
Rasulić, K. *Exploring Semantic Relations.* Belgrade: Faculty of Philology, 2016, pp. 376.

<u>Уређене публикације</u>

Расулић, К. и Кликовац, Д. (ур.). *Језик и сазнање – Хрестоматија из когнитивне лингвистике.* Београд: Филолошки факултет, 2014, 508 стр.

<u>Радови</u>

Rasulić, K. What's hot and what's not in English and Serbian: A contrastive view on the semantic extensions of temperature adjectives. In: *The Linguistics of Temperature,* ed. M. Koptjevskaja Tamm, Amsterdam: John Benjamins, 2015: 254–299.
Rasulić, K. *Hiding behind Bologna:* Metonymy, Metaphor and Conceptual Blurring in the Bologna Process Discourse. *Nasleđe,* Special Issue: *English Language and Literature: Contemporary Perspectives,* eds. Mirjana Mišković-Luković, Biljana Vlašković Ilić, Kragujevac: FILUM, 2015, XII/32, 37–50
Rasulić, K. Aspekti metonimije u jeziku i mišljenju. *Theoria,* 2010, 53-3: 49–70.

Rasulić, K. *Long Time, No Buzz:* Fixed Expressions as Constructional Frames. *CogniTextes* (Revue de l' Association Française de Linguistique Cognitive). [Online], Volume 5 | 2010, *Grammaires en Construction(s)/Grammars in Construction(s)*, AFLiCo 3 special issue, eds. P. Grea & G. Desagulier, URL: http://cognitextes.revues.org/356

Rasulić, K. Conceptualization of DEVELOPMENT, SOCIETY, POWER and CONTROL in Serbian and in English. In: *Die Europäizität der Slawia oder die Slawizität Europas: Ein Beitrag der kultur- und sprachrelativistischen Linguistik,* Hrsg. C. Voss, A. Nagórko, Studies in Language and Culture in Central and Eastern Europe, München/Berlin: Verlag Otto Sagner, 2009: 49–73.

Rasulić, K. English Input in Cross-linguistic Conceptual Blends: A Case Study. In: *PASE Papers 2008, Vol. 1, Studies in Language and Methodology of Teaching Foreign Languages* (eds M. Kuźniak and B. Rozwadowska)*,* Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT, 2009: 165–175.

Rasulić, K. On the Conceptualization of the European Union across EU Boundaries. In: *ELLSSAC Proceedings – International Conference English Language and Literature Studies: Structures across Cultures.* Volume I, eds. K. Rasulić, I. Trbojević, Belgrade: Faculty of Philology, 2008: 315–327.

Расулић, К. Српско-енглеске творенице у светлу теорије појмовне интеграције. У: *Семантичка проучавања српског* језика, ур. М. Радовановић и П. Пипер, Београд: САНУ, 2008: 269–289.

This Could Be You: Metonymy as Conceptual Integration. In: *ELLSII75 Proceedings – International Conference to Mark the 75th Anniversary of the English Department, Faculty of Philology, University of Belgrade – English Language and Literature Studies: Interfaces and Integrations*, Volume I (eds K. Rasulić, I. Trbojević), Belgrade: Faculty of Philology, 2006: 307-317.

Расулић, К. *Тако близу, а тако далеко:* О метафоричкој концептуализацији заснованој на појмовима БЛИЗУ и ДАЛЕКО. У: *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*, ур. П. Пипер, Београд: САНУ, 2006: 231–259.

Rasulić, K. Konceptualizacija DRUŠTVA pomo
u vertikalne dimenzije /na primerima engleskog i srpskog jezika/. U: *Jezik, društvo, saznanje – profesoru Ranku Bugarskom od njegovih studenata*, ur. D. Klikovac i K. Rasulić, Beograd: Filološki fakultet, 2003: 230–246.

- Досадашња менторства докторских дисертација одбрањених на Филолошком факултету Универзитета у Београду:

1) Наташа Костић: *Антонимија у енглеском и српском језику: семантичко-прагматичка анализа*, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 24.05.2006.

2) Владан Павловић: *Градијентност у синтаксичким конструкцијама у енглеском језику*, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 12.09.2012.

3) Татјана Ружин Ивановић: *Глаголи узроковања у енглеском и српском језику,* Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 19.10.2015.

4) Тијана Весић-Павловић: *Метафоричка пресликавања сликовне схеме ПУТАЊЕ у енглеском и српском језику,* Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 30.06.2016.

5) Емир Мухић: *Стратегије конструисања значења у савременом америчком политичком дискурсу*, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 07.07.2016.

6) Милина Косановић: *Придеви који означавају емоције у енглеском и српском језику: когнитивнолингвистичка анализа,* Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 29.08.2016.

7) Иван Милошевић: *Фразни глаголи са партикулама IN, OUT, ON и OFF у енглеском*

језику: когнитивнолингвистичка анализа, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, 03.09.2016.

Комисија сматра да доц. др Катарина Расулић испуњава услове за ментора предложене докторске дисертације из области англистичке лингвистике.

VI - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Наслов

На основу поднетог образложења теме, Комисија, у договору са кандидатом, предлаже да се, у циљу прецизнијег одражавања суштине предложеног истраживања, првобитно пријављени наслов „Метафоричка концептуализација ЈЕЗИКА у британском и српском новинском дискурсу: појмовно-језички и друштвено-идеолошки аспекти“ преформулише тако да гласи:

„Метафоре о енглеском и српском језику
у британском одн. српском новинском дискурсу“

2. Предмет истраживања

Предложено истраживање бавиће се метафоричком концептуализацијом енглеског и српског језика у британском одн. српском новинском дискурсу. Истраживање је мотивисано налазом да су медијске дискусије о језику честе и жустре у оба језичка контекста, и да су великим делом обликоване метафорички, кроз метафоричке слике које одражавају бројне (не само језичке) друштвене ставове, страховања и вредновања. Тако се, на пример, у оба посматрана новинска дискурса о језику (енглеском одн. српском) говори помоћу метафора НАСИЉА (посредством појмова као што су МАСАКРИРАЊЕ, САКАЋЕЊЕ или УБИСТВО), или метафора БОЛЕСТИ (посредством појмова као што су ВИРУС, ЗАРАЗА или СРЧАНИ УДАР), које упућују на специфично виђење језика и језичке промене. Како ће бити показано, овакве репрезентације граде вишедимензионални оквир за дискусије о језику, чија значења се не могу у потпуности разумети на основу постојећих приступа анализи метафоре. У теоретско-методолошком смислу, тако, у раду се разматра разрада адекватног приступа метафори у дискурсу, и развија се појам *дискурсних метафоричких оквира,* за који се истиче да представља важан недостајући елемент за свеобухватну анализу метафора у дискурсу.

Теоријска подлога

Како се предложено истраживање бави појмовним метафорама, теоријску подлогу чине постулати когнитивне лингвистике, која проучава језик као саставни део сазнајних способности (о чему детаљније в. нпр Croft & Cruse 2004, Janda 2015). У когнитивнолингвистичком приступу значењу кључна улога придаје се метафори, која се посматра превасходно као когнитивни механизам (отуда термин „појмовна метафора“) (Lakoff & Johnson 1980, Lakoff 1993).

Основне поставке теорије појмовних метафора излажу Лејкоф и Џонсон у књизи *Метафоре наше насушне* (Lakoff & Johnson 1980), показујући, насупрот традиционалном

поимању метафоре као језичког украса, да је наш појмовни систем у значајној мери метафорички структуриран, односно да људи о апстрактним појмовима често и нужно размишљају уз помоћ других, конкретнијих домена искуства Метафора се тако дефинише као когнитивни механизам који омогућава разумевање једног појмовног домена помоћу другог појмовног домена (Lakoff & Johnson 1980, Lakoff 1993, Reddy 1979, Gibbs 1999, Kövecses 2002, Кликовац 2004). На пример, искази попут *пуно тога смо прешли заједно* или *наша веза не води никуда* темеље се на појмовној метафори ЉУБАВ ЈЕ ПУТОВАЊЕ, у којој се један домен искуства (љубав) разуме помоћу другог домена искуства (путовања). Појмовна метафора дакле укључује „пресликавање“ (Lakoff 1993) из конкретнијег, изворног домена (у овом случају, путовања) у апстрактнији, циљни домен (у овом случају, љубави). При томе, Лејкоф и Џонсон термин „метафора“ користе да означе когнитивни процес, а не језичко средство, те је неопходно направити дистинкцију између метафоричког израза, као појединачног језичког израза, и појмовне метафоре, као појмовног повезивања два домена, које може бити реализовано већим бројем језичких израза.

Битно питање у овој теорији је и који се аспекти изворног домена уопште могу пресликати на циљни домен, и шта ће бити изостављено. Као одговор на ово питање Лејкоф (1993) је постулирао тзв. „принцип непроменљивости“, по којем се могу пресликавати само они аспекти изворног домена који су у складу са схематском структуром циљног домена. Тако је, на пример, у домену ПУТОВАЊА могуће вратити се и кренути другачијим путем, али се иста идеја не може метафорички пресликати на домен ЉУБАВИ и ток љубавне везе, јер у току љубавне везе једном учињен избор не омогућава (макар директно временско и просторно) враћање и прављење другачијег избора (в. и Kövecses 2010).

Једно од централних становишта когнитивнолингвистичког приступа метафори је да метафоричка пресликавања нису произвољна, већ су утемељена у људском искуству (Johnson 1987, Lakoff 1987, Lakoff & Johnson 1999). Већ у својим раним радовима, Лејкоф и Џонсон одбацују традиционално филозофско учење о аутономности ума и наглашавају да је ум утеловљен, односно да функционише под утицајем телесног искуства. Апстрактно мишљење у великој мери структурирају примарне појмовне метафоре (Grady 1997, Lakoff & Johnson 1999), које су мотивисане корелацијама између свакодневних чулно-моторних и субјективних искустава (нпр. ВИШЕ ЈЕ ГОРЕ, ВАЖНО ЈЕ ВЕЛИКО, ПРИВРЖЕНОСТ ЈЕ ТОПЛОТА, ПРОМЕНА ЈЕ КРЕТАЊЕ, ЦИЉ ЈЕ ОДРЕДИШТЕ, РАЗУМЕВАЊЕ ЈЕ ВИЂЕЊЕ итд.). Оваква пресликавања између домена стичу се аутоматски и несвесно, и остају релативно стабилна у појмовном систему.

Ако су примарне појмовне метафоре засноване на таквим универзалним телесним искуствима, може се претпоставити да су оне универзалне у језику и мишљењу култура широм света. У књизи *Метафора у култури* (Kövecses 2005) и низу повезаних студија (1990, 1995, 2003), Кевечеш даје бројне примере који указују на то да се сличне појмовне метафоре могу наћи у различитим културама света, па и у типолошки различитим језицима. Ипак, откривене сличности никако не значе да у употреби метафоре нема међујезичких варијација. Два језика могу да деле исту појмовну метафору, али конкретне језичке манифестације те метафоре често ће одражавати суптилне разлике у културно-идеолошком контексту у оквиру кога функционишу (Kövecses 2005, Yu 2003).
За предложено истраживање појмовних метафора и дискурсних метафоричких оквира посебно је важно то што метафора има моћ структурирања искуства. Употребом метафоре увек се и наглашавају и скривају поједина својства циљног домена (Lakoff & Johnson 1980)

– метафоричко пресликавање осветљава један аспект апстрактног појма, док други аспекти тог појма онда неизбежно остају у сенци. На овај начин наглашавање и скривање, или једностраност метафоре (Кликовац 2004), носе идеолошки значај. Бирајући својства појма која ће нагласити путем метафоре, говорници могу да истичу своје вредносне судове и да апстрактном појму дају жељено значење.

У новијим друштвено оријентисаним студијама метафоре, нарочито у политичком дискурсу (в. нпр. Castello & Capdevilla 2015, Lakoff 2014, Carta 2014, Musolff 2004), показало се да теорија појмовне метафоре пружа погодан апарат за проучавање друштвено-идеолошких аспеката метафоре. Ипак, теоријска интеграција метафоре у критичке студије дискурса до данас остаје углавном непотпуна (Koller 2005, Steen 2014). Уопштено посматрано, у традицији критичке анализе дискурса постоји извесно оклевање да се говори о когнитивним процесима, док у традицији когнитивне лингвистике друштвени дискурси углавном остају у другом плану.

Један од циљева предложеног истраживања је да дâ допринос новијем истраживачком правцу који уједињује студије дискурса и теорију појмовних метафора. У овом смислу, нужна и продуктивна полазна тачка је да се метафора посматра као истовремено когнитивна, језичка и социокултурна (Cameron & Deignan 2006), са снажном идеолошком улогом у друштву. Приступ који најбоље одговара оваквом становиштву јесте *критичка анализа метафоре* (Charteris-Black 2004, 2013), која функционише у оквирима теорије појмовне метафоре, али се примарно интересује за друштвене односе и идеологије. Појмовна метафора се и у овом приступу посматра као когнитивни процес у којем се један појмовни домен разуме уз помоћ другог појмовног домена, с тим што се додатно експлицитно узима у обзир повезаност између језичких, когнитивних и прагматичких димензија метафоре (Charteris-Black 2004, Steen 2015).

Теоријски конструкт који се у новије време истиче у критичкој анализи метафоре јесте „метафоричко уоквиривање“, одн. селективно наглашавање које утиче на разумевање (Lakoff 2014, Entman 2003). Овај појам је потенцијално од великог значаја за предложено истраживање, будући да пружа погодну теоретску и методолошку спону између когнитивне теорије метафоре и анализе дискурсних значења. Идеја „метафоричких оквира“ ће стога имати битно место у анализи; ипак, како ће бити дискутовано, овај појам захтева подробније разматрање и разраду, што је у теоријско-методолошком смислу још један циљ предложеног истраживања.

Укратко, појам уоквиривања је постао фреквентан у дискурсно-оријентисаним проучавањима метафоре, где аналитичари препознају да испитивањем метафоричких оквира могу доћи до образаца којима се неки појам систематично представља на нивоу дискурса (Perrez & Reuchamps 2015, Woodhams 2012, Demjen et al. 2016). Бројне анализе су већ показале како такве представе имају јак утицај на мишљење и формирање ставова. На пример, на друштвене ставове о питањима имиграције утиче да ли су она представљена кроз оквир економије, безбедности или хуманитарне кризе (Lakoff & Ferguson 2017); рат у Ираку разумеће се другачије у оквирима „окупације“ и „ослобађања“ (Pfau et al. 2004); дебате о абортусу су различито обликоване кроз оквире „права на избор“ и „права на живот“ (McCaffrey 2000, Chaqués-Bonafont et al. 2015).

Међутим, уоквиривање је и даље проблематичан аналитички појам, нарочито за дискурсно-оријентисане приступе. Сам термин „оквир“ поприма различита значења још од ране социологије (Goffman 1974) и семантике оквира (Fillmore 1976), а до данас не постоји јединствено схватање о томе шта метафорички оквири у дискурсу тачно подразумевају, како функционишу и како их идентификовати. Многа истраживања повезују оквире са

доминантним или најфрекветнијим изворним доменима (нпр. Argent 2013, Ming 2015), мада је показано да таква анализа на доменском нивоу лако може да превиди суптилније метафоричке наративе (Musolff 2006, 2015). При томе, савремени приступи метафоричким оквирима не полазе искључиво од нивоа појмовног домена. Различити истраживачи дефинишу оквире на различитим нивоима општости, од метафоричких под-домена (нпр. Sullivan 2013), преко структура које су еквивалентне појмовним доменима (нпр. Croft & Cruse 2004), до надређених структура које се граде путем метафора (Semino et al. 2016).

Стога се предложено истраживање на теоријско-методолошком плану темељи на теорији појмовних метафора и критичкој анализи метафора, али има циљ да допринесе даљем развоју интегрисаног приступа за анализу метафоричких оквира у дискурсу. На основу постојећих налаза о „фигуративним оквирима“ (Otatti et al. 2014, Burgers et al. 2016), „дискурсним метафорама“ (Zinken et al. 2008) и „дискурсним оквирима“ (Van Dijk 2004), у предложеном истраживању развијаће се целовит дискурсни приступ метафоричком уоквиривању, као и метод за идентификацију оквира. За описивање систематичних метафоричких репрезентација изграђених на дискурсном нивоу уводи се појам *дискурсних метафоричких оквира*, који се раздваја од других постојећих разумевања уоквиривања. У складу са новијим увидима у природу метафоре у дискурсу (Musolff 2006, 2015; Semino et al. 2016), у предложеном истраживању полази се од претпоставке да дискурсно метафоричко уоквиривање укључује више нивоа појмовне структуре, и да се не може адекватно анализирати само на нивоу појмовних домена. Сходно томе, у предложеном истраживању ће се развијати прецизније теоретско и методолошко одређење дискурсних метафоричких оквира, чија анализа подразумева утврђивање доминантних метафоричких израза и појмовних пресликавања (делом према Steen et al. 2010), али и значења на под-доменском нивоу (Musolff 2006, 2015), у циљу осветљавања целокупних метафоричких оквира који обликују дискурсне репрезентације неког појма. Очекује се да ће овај приступ бити погодан за анализу језичких идеологија у британском и српском и новинском дискурсу, нарочито пошто је у прелиминарним анализама већ примећено да закључци и поређења само на доменском нивоу не дају пуну слику (Богетић 2015).

Ранија истраживања метајезика и метафора о језику

Метајезик, или језик о језику, у новије време постао је значајан предмет научног истраживања, уз схватање да се идеологије о језику никада се не тичу само језика (уп. Woolard 2008; термин „метајезик“ овде се користи у смислу експлицитног тематизовања језика у дискурсу (Thurlow 2006); за различита значења овог термина у лингвистичкој литератури, в. Jaworksi et al. (2004)). Дебора Камерон у утицајној књизи *Вербална хигијена* (Cameron 2012) указује да је нарочито у Европи 21. века дискурс о језику постао и широко распростањен и политички значајан. Језичке идеологије су неодвојиве од других идеологија везаних за друштвену организацију и контролу, и засноване су на моћном симболизму по којем језик означава идентитет, припадност групи, друштвени и морални поредак (Cameron 2012, Bugarski 2001). Штавише, како истиче Камеронова, јавни дискурси о језику често функционишу као шифра за исказивање појединих ставова, страхова и жеља који су превише осетљиви или незгодни да би се о њима отворено говорило. То је посебно изражено у случају медијских метадискурса, као главних институционализованих чувара друштвених вредности (van Dijk 2003) и стандардних језичких идеологија (Milroy 1991). Предложено истраживање ће се детаљније бавити медијским метајезичким праксама, са циљем да допринесе разумевању значења таквих пракси – и за оне који у њима учествују и за шира друштва у којима се јављају.

У постојећим истраживањима, већи број аутора концентрише се на метајезичке представе

језика младих (нпр. Thurlow 2006, Thurlow 2007, Herring 2008, Jones & Schieffelin 2009), нарочито језика у електронским медијима, који као релативно нова појава привлачи више пажње јавности. Анализе показују да у (англофоним) медијима доминирају одређени облици схватања језика младих на интернету: промена као језичка револуција, опасност која се убрзано шири, и претња за писменост и друштвени поредак. Заједничко за све ове радове је да јасно показују тенденцију извесне забринутости за језик, која се у ширем смислу не тиче само језика младих или само језика и нових технологија.

При томе, треба нагласити да нико од ових аутора не представља забринутост за језик као инхерентно савремени феномен. Одиста, прескриптивистички ставови о употреби језика вековима постоје у јавном дискурсу. У њиховој основи је оно што Милроj и Милроj (Milroy & Milroy 1999) називају „традицијом жаљења", као схватање да језици представљају јасне ентитете са непроменљивим правилима, које је кроз историју често доводило до уверења да је стање самог језика у опадању (ово је посебно исцрпно описано на британском и америчком енглеском говорном подручју, нпр. Crystal 1984; Crowley 1989, 1991; Milroy and Milroy 1999; Lippi-Green 1997; Wiley and Lukes 1996). Нелагодност због језичке промене уобичајено је пропраћена страховањем за моралне и друштвене вредности, које се кроз историју понављало у сличним облицима.

Дело које у новије време можда најобухватније описује овај аспект поимања језика јесте поменута књига Деборе Камерон *Вербална хигијена* (Cameron 2012). Основни постулат ове књиге је да се схватања и представе о језику не могу разумети саме по себи, већ да оне увек одражавају друштвене прилике, жеље и страхове. Како тврди Камеронова, у основи свих метајезичких расправа лежи прећутна аналогија између уређености језика и шире уређености друштва. Управо због тога дебате о наизглед тривијалним језичким питањима често попримају тако жустро и страсно обличје – ако схватимо метадискурс као шифровани дискурс у којем прича о језику представља и причу о неким апстрактнијим, сложенијим или незгоднијим темама, наизглед арбитрарна језичка обележја могу се схватити као симболички израз много дубљих страховања, друштвених и моралних вредновања.

За социолингвисте, дакле (како истиче Д. Камерон у једном повезаном раду, 2013), свако појачано јавно интересовање за одређени аспект језика увек отвара дубља питања. Пре свега, какве основније друштвене/политичке ставове та непосредна брига за језик посредно симболизује? И шта је идеолошка основа тих ставова? Такође, поред социокултурних аспеката, овде се надовезује још једно питање: како се на когнитивном нивоу заједничке концептуализације језика устаљују и мењају у датој друштвеној заједници (Jaworski et al. 1998)? Одговор на ово питање захтева другачији, когнитивнолингвистички приступ.

Постојеће когнитивнолингвистичке анализе метајезика готово без изузетка полазе од метафоре као механизма мишљења. Иако малобројна, ова истраживања завређују краћи осврт. Једна од најутицајнијих раних студија и претходница когнитивнолингвистичком приступу метафори јесте рад Мајкла Редија *The Conduit Metaphor: A Case of Frame Conflict in Our Language About Language* (Reddy 1979). Реди је екцплицитно истакао да је метафора пре свега механизам мишљења, а не само језика (што је и инспирисало теорију појмовних метафора Лејкофа и Џонсона (Lakoff & Johnson 1980)), а та запажања Реди је илустровао баш кроз анализу метафора о језику. Конкретно, Реди показује да говорници енглеског језика концептуализују језик као проводник, који преноси опредмећене мисли и осећања. Он тврди да метафора проводника представља један од основних начина поимања језика и комуникације, по којем људи стављају своје мисли у језичке јединице и преносе их до

других људи (нпр. *get your thoughts across*). Појмовна метафора проводника, како је показано, очитује се и у српском језику (Живановић 2013, Кликовац 2006), уз ситније међујезичке разлике. Овакво виђење комуникације остало је утицајно до данас, упркос неким недостацима на које је упућивао Грејди (Grady 1998), као што су непостојање искуственог утемељења оваквих метафора и занемаривање других, примарнијих појмовних метафора са којима се оне преплићу.

Даље, неколико аутора анализирало је метафоричка схватања језика у лингвистичкој науци. Џин Ејчисон (Aitchison 2003) истиче да се и у стручним описима језика појављују одређене већ устаљене метафоре, које су несумњиво утицале на наше виђење језика и језичке промене. Неке честе метафоре су, тако, метафоре из домена ПОРОДИЦЕ (при класификовању језика у породице, одређивању сестринких језика итд.), из домена ЖИВОТА И СМРТИ, те метафора ГРАЂЕВИНЕ, која вероватно потиче још од Витгенштајна. Ејчисонова закључује да шире распрострањене метафоре стварају сопствене метајезике, који постају део сложене хијерархије даљих, изведених представа. Лав (Love 2009) посебно истиче појмовни процес у коме се језици кроз метафору реификују у један затворени скуп предмета. Бломерт (Blommaert 2008) такође говори о процесу објектификације језика, где се запажа „идеологија у којој одређене текстуалне праксе своде језик на предмет, којим се може руковати као и већином других предмета“ (2008:291). По Бломерту, у овоме се састоји најраспрострањеније данашње виђење језика, како у лаичким, тако и у стручним круговима. И поред донекле различитих налаза, заједничко за све ове радове је да укључују идентификовање доминантних метафора и анализу схватања која произилазе из њих. Међутим, нико од ових аутора није даље експлицитно истраживао структуру уочених метафоричких поимања језика.

Први који се упушта у такву анализу, надовезујући се на радове Ејчисонове, Бломерта и Лава, јесте Филип Сарџант (Seargeant 2009). На подлози теорије појмовних метафора, Сарџант испитује употребу метафоре поседовања у концептуализацији језика. Сарџант детаљно истражује структуру појмовне метафоре ЈЕЗИК ЈЕ ИМЕТАК у лингвистичкој науци, коју посматра као део општије метафоре ЈЕЗИК ЈЕ ФИЗИЧКИ ПРЕДМЕТ. Иако се његово истраживање уже фокусира на поимање језика у лингвистици и сродним дисциплинама, он истиче и претпоставку да је ово једна од основних метафора у савременим поимањима језика у западној мисли.

У ширем друштвеном контексту, идеолошке функције метафоре детаљно су испитиване у скорашњем раду Аржантове (Argent 2014) на тему метајезика у руским штампаним медијима. Фокусирајући се на дискусије о утицајима енглеског језика на руски, Аржантова показује да у руском медијском метајезику доминирају метафоре из појмовног домена ЗДРАВЉА И БОЛЕСТИ. Новинске дискусије базирају се на појмовним метафорама ЈЕЗИК ЈЕ ОБОЛЕЛА ОСОБА И ЈЕЗИЧКА ПРОМЕНА ЈЕ ЗАРАЗНА БОЛЕСТ (у примерима попут *носиоци бактерија заразили су и руски језик*, *руски језик напале су свакакве заразе*). Појмовна пресликавања из домена болести у домен језика углавном подразумевају ограничен скуп сценарија, пре свега: преживљавање болести, болест изазвана морално неприхватљивим понашањем и болест настала кроз физичко насиље. Анализа датих метафора у контексту открива истицање штетних утицаја језичке промене, нарочито промене под утицајем других језика. Метафоре о болести језика користе се при давању аргумената против коришћења англицизама у руском језику. Ауторка закључује да овакве метафоре везане за језик јасно упућују на владајуће језичке идеологије и показују како се наизглед тривијална питања језика инструментализују у сврхе јачања националне свести.

Темом метафоричке концептуализације језика бави се и Татјана Ђуровић (2009), и то у

дискурсу Европске уније. Конкретно, ова ауторка анализира метафоре које званичници ЕУ користе када говоре о домену језика, на основу корпуса текстова, извештаја и говора Комесара Европске уније за вишејезичност. У анализи се издваја неколико појмовних метафора: ЈЕЗИК ЈЕ ГРАЂЕВИНА, ЈЕЗИК ЈЕ ПОСЛОВАЊЕ и ЈЕЗИК ЈЕ ОСОБА. Ауторка показује да ове метафоре поред когнитивне имају и јасну прагматичку улогу, и да су коришћене како би се са више убеђивачке моћи исказали одређени социополитички ставови (попут истицања значаја очувања националних језика у оквиру ЕУ, или ублажавања страхова потенцијалних чланица да ће уласком у Унију изгубити свој национални идентитет).

Као што се из наведеног може видети, постојећа истраживања користе различите приступе и долазе до различитих налаза о метафоричкој концептуализацији језика, а свеукупно упућују на чињеницу да анализа метафора у дискурсу о језику пружа плодно тле за даља истраживања друштвеног поимања језика.

На основу изложеног образложења, Комисија сматра да је предложени предмет истраживања по својој сложености, актуелности и значају подобан за истраживање у оквирима докторске дисертације.

3. Прелиминарна библиографија

Кандидаткиња је уз образложење предлога теме докторске дисертације приложила следећи прелиминарни списак литературе која је релевантна за предложено истраживање:

1. Aitchison, J. (2003). Metaphors, models and language change. In R. Hickey (ed.) *Motives for Language Change*, 39-53. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Argent, G. (2014). Linguistic neuroses, verbal bacteria and survival of the fittest: Health and body metaphors in Russian media discussions about foreignisms. *Language & Communication*, *34*, 81–94.
3. Biria, E. (2012). Figurative language in the immigration debate: Comparing early 20th century and current US debate with the contemporary European debate. MA Thesis, Portland State University, retrieved from http://pdxscholar.library.pdx.edu/open_access_etds/234/ Oct. 2016.
4. Bogetić, K. (2015) Metaforička konceptualizacija jezika u britanskom i srpskom novinskom diskursu. *Nasleđe, 31*, 137–161.
5. Bogetić, K. (forthcoming) Language is a beautiful creature, not an old fridge: Direct metaphors as corrective framing devices. *Metaphor and the Social World, 7*(2).
6. Brugman, B. (2015). The reclassification of political frames: A metaphorical perspective. PhD Thesis, retrieved from fsw.vu.nl, February 2016.
7. Bugarski, R. (2001). Language, nationalism and war in Yugoslavia. *International Journal of the Sociology of Language*, *151*, 69–88.
8. Bugarski, R. (1986). *Jezik u društvu*. Beograd: Prosveta.
9. Cameron, D. (2000). *Good to Talk? Living and Working in a Communication Culture*. London: Sage.
10. Cameron, D. (2012). *Verbal Hygiene.* London: Routledge.
11. Cameron, D. (2013). The one, the many, and the Other: Representing multi-and mono-lingualism in post-9/11 verbal hygiene. *Critical Multilingualism Studies*, *1*(2), 59–77.
12. Cameron, L., Maslen, R. (2010). *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. New York: Equinox.

13. Carta, C. (2014). Use of metaphors and international discourse: The EU as an Idiot power, a deceptive Pangloss and a Don Juan in his infancy. *Cooperation and Conflict*, *49*(3), 334-353.
14. Castelló, E., Capdevila, A. (2015). Of War and Water: Metaphors and Citizenship Agency in the Newspapers Reporting the 9/11 Catalan Protest in 2012. *International Journal of Communication*, *9*, 18–31.
15. Chaqués-Bonafont, L., Palau, A. M., Baumgartner, F. R. (2015). Framing the Abortion Debate. In *Agenda Dynamics in Spain* (pp. 199–226). Palgrave Macmillan.
16. Charteris-Black, J. (2004). *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. London: Palgrave-MacMillan.
17. Charteris-Black, J. (2012). Forensic deliberations on 'purposeful metaphor'. *Metaphor and the Social World*, *2*(1), 1–21.
18. Chilton, P., Ilyin, M. (1993). Metaphor in Political Discourse: The Case of the Common European House'. *Discourse & Society*, *4*(1), 7–31.
19. Croft, W., Cruse, D. A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Demjen, Z., Semino, E., Koller, V. (2016). Metaphors for 'good' and 'bad' deaths. *Metaphor and the Social World*, *6*(1), 1–19.
21. Dirven, R., Frank, R., Pütz, M. (Eds.). (2003). *Cognitive Models in Language and Thought: Ideology, Metaphors and Meanings*. Berlin: Walter de Gruyter.
22. Dimitrova, D. V., Strömbäck, J. (2005). Mission accomplished? Framing of the Iraq War in the elite newspapers in Sweden and the United States. *Gazette*, *67*(5), 399–417.
23. Druckman, J. N. (2001). On the limits of framing effects: Who can frame?. *Journal of Politics*, *63*(4), 1041–1066.
24. Đurović, T., Silaški, N. (2010). Metaphors we vote by: The case of 'marriage' in contemporary Serbian political discourse. *Journal of Language and Politics*, *9*(2), 237–259.
25. Đurović, T. (2009). "Unity in diversity". The conceptualisation of language in the European Union. *FACTA UNIVERSITATIS-Linguistics and Literature*, *7*(1), 47–61.
26. Dorst, A. G., Reijnierse, W. G. (2015). A dictionary gives definitions, not decisions: On using a dictionary to identify the basic senses of words. *Metaphor and the Social World*, *5*(1), 137–144.
27. Entman, R. M. (2003). Cascading activation: Contesting the White House's frame after 9/11. *Political Communication,*, *20*(4), 415–432.
28. Fauconnier, G., Turner, M. (2008). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
29. Fillmore, C. J. (1976). Frame semantics and the nature of language. *Annals of the New York Academy of Sciences*, *280*(1), 20–32.
30. Fiske, S. T. (2013). *Social Cognition: From Brains to Culture*. Washigton: Sage.
31. Gibbs, R. W., Cameron, L. (2008). The social-cognitive dynamics of metaphor performance. *Cognitive Systems Research*, *9*(1), 64–75.
32. Gibbs, R. W. (2015). Does deliberate metaphor theory have a future? *Journal of Pragmatics, 90,* 73–76.
33. Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.
34. Grady, J. (1997). *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes,* Ph.D. Dissertation, University of California, Berkeley.
35. Grady, J. (1998). The "conduit metaphor" revisited: A reassessment of metaphors for

communication. *Discourse and cognition: Bridging the gap*, 205–218.
36. Herring, S. C. (2004). Slouching toward the ordinary: Current trends in computer-mediated communication. *New media & society*, *6*(1), 26–36.
37. Herring, S. C. (Ed.). (1996). *Computer Mediated Communication: Linguistic, Social, and Cross-cultural Perspectives*. Amsterdam: John Benjamins.
38. Heyd, T. (2012). English and the media: Internet. In A. Bergs and L.J. Brinton, (Eds.) *English Historical Linguistics* (pp. 1105–1118).
39. Hofer (2015) Metaphorical Framing of Obesity. Masters Thesis, Portland State University, retreived from http://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?article= 3543&context= open_access_etds, Nov. 30 2016.
40. Iyengar, S. (2005). Speaking of values: The framing of American politics. *The Forum, (3)*1, 8–16.
41. Janda, L. (2015). Cognitive Linguistics in the Year 2015. *Cognitive Semantics*, *1*(1), 131–154.
42. Jaworski, A., Coupland, N., and Galasinski, D. (Eds). (2004). *Metalanguage: Social and ideological perspectives.* Berlin: De Gruyter.
43. Jones, G., and Schieffelin, B. (2009). Talking text and talking back:"My BFF Jill" from Boob Tube to YouTube. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *14*(4), 1050–1079.
44. Joris, W., d'Haenens, L., Van Gorp, B. (2014). The euro crisis in metaphors and frames: Focus on the press in the Low Countries. *European Journal of Communication*, *29*(5), 608–617.
45. Klikovac, D. (2004). *Metafore u mišljenju i jeziku*. Beograd: Biblioteka XX vek.
46. Klikovac, D. (2006). *Semantika predloga – Studija iz kognitivne lingvistike*. Beograd: Filološki fakultet.
47. Klikovac, D. (2008). *Jezik i moć*. Beograd: Biblioteka XX vek.
48. Koller, V. (2005). Critical discourse analysis and social cognition: evidence from business media discourse. *Discourse & Society*, *16*(2), 199–224.
49. Kövecses, Z. (1990). *Emotion Concepts*. New York: Springer.
50. Kövecses, Z. (1993). *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
51. Kövecses, Z. (2003). *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
52. Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in Culture: Universality and Variation*. Cambridge: Cambridge University Press.
53. Kövecses, Z. (2008). Conceptual metaphor theory: Some criticisms and alternative proposals. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, *6*(1), 155–172.
54. Lakić, I. (2009). Modeli analize diskursa novinskih članaka. *Riječ, 2*, 91–109.
55. Lakoff, G. (1991). Metaphor and war: The metaphor system used to justify war in the gulf. *Peace Research*, 23, 25–32.
56. Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. In: *Metaphor and Thought* (A. Ortony, ed.), 2nd edition, Cambridge: Cambridge University Press, 202–251.
57. Lakoff, G. (1994). *Master Metaphor List*. University of California.

58. Lakoff, G. (2008). *The Political Mind: Why You Can't Understand 21st-century Politics with an 18th-century Brain*. London: Penguin.
59. Lakoff, G. (2014). *The All New Don't Think of an Elephant!: Know Your Values and Frame the Debate*. Chelsea Green Publishing.
60. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.
61. Lakoff, G., Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York: Basic Books.
62. Lakoff, G., Ferguson, S. (2017). The framing of immigration. *ALP Journal*, retrieved from http://afrolatinoproject.org/2007/09/24/the-framing-of-immigration-5/
63. Leech, G., Smith, N., Rayson, P. (2012). English style on the move: variation and change in stylistic norms in the twentieth century. *Language and Computers*, *76*(1), 69–98.
64. Lippi-Green, R. (1997). *English with an Accent: Language, Ideology, and Discrimination in the United States*. London: Routledge.
65. Milroy, J., & Milroy, L. (1999). *Authority in Language: Investigating Standard English*. Hove: Psychology Press.
66. Ming, L. (2015). Scapegoat or manipulated victim? Metaphorical representations of the Sino-US currency dispute in Chinese and American financial news. *Text & Talk*, *35*(3), 337–357.
67. Musolff, A. (2004). *Metaphor and Political Discourse*. New York: Palgrave Macmillan.
68. Musolff, A. (2006). Metaphor scenarios in public discourse. *Metaphor and Symbol*, *21*(1), 23–38.
69. Musolff, A. (2015). Dehumanizing metaphors in UK immigrant debates in press and online media. *Journal of Language Aggression and Conflict*, *3*(1), 41–56.
70. Negrea-Busuioc, E., Ritchie, L. D. (2015). When 'seeking love is travel by bus': Deliberate metaphors, stories and humor in a Romanian song. *Metaphor and the Social World*, *5*(1), 60–81.
71. Nerlich, B., Jaspal, R. (2013). UK media representations of carbon capture and storage: Actors, frames and metaphors. *Metaphor and the Social World*, *3*(1), 35–53.
72. Ng, C. J. W., Koller, V. (2013). Deliberate conventional metaphor in images: the case of corporate branding discourse. *Metaphor and Symbol*, *28*(3), 131–147.
73. Ottati, V. C., Renstrom, R. A., Price, E. (2014). The metaphorical framing model: Political communication and public opinion. In M. Landau, M. Robinson & B. Meier (Eds.), *The power of metaphor: Examining its influence on social life* (pp. 179–202). Washington, DC: APA Press.
74. Perrez, J., Reuchamps, M. (2015). The "Belgian Tetris": Assessing the political impact of metaphors on citizens' representations of Belgian federalism. *Metaphor and the Social World*, *5*(2), 223–244.
75. Pfau, M., Haigh, M., Gettle, M., Donnelly, M., Scott, G., Warr, D., & Wittenberg, E. (2004). Embedding journalists in military combat units: Impact on newspaper story frames and tone. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, *81*(1), 74–88.
76. Pragglejaz Group (2007). MIP: A Method for Identifying Metaphorically-used Words in Discourse. *Metaphor and Symbol, 22(1),* 1–39.
77. Prćić, T. (2005). *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj.
78. Prćić, T. (2014). "English as *the* Nativized Foreign Language and Its Impact on Serbian". *English Today*, 30/1, 13–20.
79. Rasulić, K. (2004). *Jezik i prostorno iskustvo.* Beograd: Filološki fakultet.

80. Rasulić, K. (2009). Conceptualization of DEVELOPMENT, SOCIETY, POWER and CONTROL in Serbian and in English. In: *Die Europäizität der Slawia oder die Slawizität Europas: Ein Beitrag der kultur- und sprachrelativistischen Linguistik,* Hrsg. C. Voss, A. Nagórko, Studies in Language and Culture in Central and Eastern Europe, München/Berlin: Verlag Otto Sagner, 49–73.
81. Rasulić, K. (2010). Long time, no buzz: Fixed expressions as constructional frames. *CogniTextes. Revue de l'Association française de linguistique cognitive, AFLiCo 3 special issue,* eds. P. Grea & G. Desagulier, URL: http://cognitextes.revues.org/356.
82. ***Rasulić, K., Klikovac. D. (ur.) (2014). Jezik i saznanje – Hrestomatija iz kognitivne lingvistike. Beograd: Filološki fakultet.***
83. ***Reddy*, M. (1979). "The Conduit ***Metaphor*: A** case of frame conflict in our language about language." In: *Metaphor and Thought* (A. Ortony, ed.), Cambridge: Cambridge University Press, pp. 285−324.
84. Ritchie, D., Cameron, L. (2014). Open hearts or smoke and mirrors: Metaphorical framing and frame conflicts in a public meeting. *Metaphor and Symbol*, *29*(3), 204–223.
85. Ritchie, D. (2010). "Everybody goes down": Metaphors, stories, and simulations in conversations. *Metaphor and Symbol*, *25*(3), 123–143.
86. Ritchie, D. (2003). "ARGUMENT IS WAR" - Or is it a Game of Chess? Multiple Meanings in the Analysis of Implicit Metaphors. *Metaphor and Symbol*, *18*(2), 125–146.
87. Seargeant, P. (2009). Metaphors of possession in the conceptualisation of language. *Language & Communication*, *29*(4), 383–393.
88. Semino, E., Heywood, J., Short, M. (2004). Methodological problems in the analysis of metaphors in a corpus of conversations about cancer. *Journal of Pragmatics*, *36*(7), 1271–1294.
89. Semino, E., Demjen, Z., Demmen, J. (2016) An Integrated Approach to Metaphor and Framing in Cognition, Discourse, and Practice, with an Application to Metaphors for Cancer. *Applied Linguistics*, 28, 1–22.
90. Shortis, T. (2007). Revoicing txt: Spelling, vernacular orthography and 'unregimented writing'. In S. Posteguillo, M.J. Esteve, and M. Gea-Valor (eds.), *The texture of internet: Netlinguistics in progres*s, 2–23. Cambridge: Cambridge Scholars.
91. Schön, D. (1993). Generative metaphor: A perspective on problem-setting in social policy. In Ortony, A. (ed.), Metaphor and Thought, 2nd edition. pp. 137–163 Cambridge: Cambridge University Press.
92. Squires, L. (2010). Enregistering internet language. *Language in Society*, *39*(04), 457–492.
93. Steen, G. J. (2011). From three dimensions to five steps: The value of deliberate metaphor. *Metaphorik.de*, *21*, 83–110.
94. **Steen, G., Dorst, A., Herrmann, J., Kaal, A., Krennmayr, T., Pasma, T. (2010). *A Method for Linguistic Metaphor Identification: From MIP to MIPVU*. Amsterdam: John Benjamins.**
95. **Steen, G. (2015). Developing, testing and interpreting Deliberate Metaphor Theory. *Journal of Pragmatics, 90*, 67–92.**
96. Sullivan K. (2013). *Frames and Constructions in Metaphoric Language*. Amsterdam: John Benjamins.
97. **Thurlow, C**. (2006). From statistical panic to moral panic: The metadiscursive construction and popular exaggeration of new media language in the print media. ***Journal of***

Computer Mediated Communication, *11(3),* 667–701.
98. **Thurlow, C.** (2007). Fabricating youth: New-media discourse and the technologization of young people. In S. Johnson and A. Ensslin (eds), ***Language in the Media: Representations, Identities, Ideologies*** (pp. 213–233). London: Continuum.
99. Van Dijk, T. A. (2004). *Critical Discourse Analysis*. London: Palgrave Macmillan.
100. Woodhams, J. M. (2012). A journey towards employment: Metaphorical representations of social welfare in New Zealand. *Metaphor and the Social World*, *2*(1), 41–60.
101. Yu, N. (2003). Chinese metaphors of thinking. *Cognitive Linguistics*, *14*(2/3), 141–166.
100. Zinken, J., Hellsten, I., Nerlich, B. (2008). Discourse metaphors. *Body, language and mind*, *2*, 363–385.
101. Živanović, D. (2014) Konceptualizacija jezika pomoću metafore PROVODNIKA u srpskom jeziku u poređenju sa engleskim. *Prilozi proučavanju jezika, 14*, 59–71.

4. Циљеви истраживања

Основни циљ предложене дисертације је да испита како се метафорички обликују и исказују представе о енглеском одн. српском језику у новинским медијским текстовима у Великој Британији и Србији. Анализа предметних појмовних пресликавања и дискурсних метафоричких оквира треба да расветли не само начин на који се устаљено размишља о језику, већ и специфичан културни и политички значај језика у посматраним друштвеним контекстима. Конкретније, предвиђено је да истраживање одговори на следећа питања:

– Како се енглески одн. српски језик метафорички концептуализује у дискурсу британских одн. српских штампаних медија?
– Које су доминантне појмовне метафоре помоћу којих се енглески одн. српски језик концептуализује у британском одн. српском новинском дискурсу?
– Које су сличности и разлике у метафоричкој концептуализацији енглеског одн. српског језика у британском и српском новинском дискурсу?
– Какве се језичке идеологије одражавају у метафоричким представама енглеског и српског језика у британском одн. српском новинском дискурсу?
– Шта су шире културне и социополитичке импликације метафоричких представа о језику које су заступљене у британском одн. српском новинском дискурсу?

Паралелни циљ рада је теоретско-методолошке природе: развијаће се обухватан дискурсни приступ метафоричким оквирима, који би пружао апарат за нијансиранију анализу значења метафоре у дискурсу. Приступ ће се базирати на идеји дискурсних метафоричких оквира као вишестепених структура, а његова практична примена биће тестирана и детаљно описана кроз анализу метафоричких представа везаних за језик у два посматрана језичка контекста. Претпоставља се да управо анализа дискурсних метафоричких оквира може пружити прецизнији одговор на горе постављена питања о концептуализацији језика. Сваки корак у истраживању биће детаљно описан, заједно са примећеним тешкоћама и могућим решењима. Двојезички фокус у овом смислу је посебно користан, јер проверава примењивост метода на типолошки различите језике, откривајући притом и евентуалне језички специфичне проблеме.

5. Очекивани резултати

На основу прелиминарних анализа (Богетић 2015, Богетић, у штампи /б/), очекује се велика

учесталост метафоричког описивања језика (енглеског одн. српског) и у британском и у српском новинском дискурсу, као и разноврсност појмовних метафора о језику у оба посматрана под-корпуса, уз висок степен сличности, али и значајне специфичне разлике у метафоричкој концептуализацији енглеског одн. српског језика у британском одн. српском новинском дискурсу на појмовно-језичком и друштвено-идеолошком плану. Такође, очекује се да анализа дискурсних метафоричких оквира омогући идентификовање посебно честих појмовних метафора о језику у посматраним дискурсима.

Прелиминарне анализе упућују на присуство сличних доминантних метафора и у британском и у српском новинском дискурсу, које привлаче пажњу јер не представљају нужно устаљене метафоре о језику. Једна таква метафора је метафора рата и насиља, илустрована следећим примерима из британског одн. српског новинског дискурса.

Енглески:

(1) It is the relentless onward *march* of the texters, the SMS (Short Message Service) *vandals who are doing to our language what Genghis Khan did to his neighbours eight hundred years ago***.** They are *destroying it*: *pillaging our punctuation; savaging our sentences; raping our vocabulary*. And they must be stopped. (*The Daily Mail*, 20. 06. 2015)

(2) Make no mistake. These are dark times for the English language. The barbarians are at the gates. Right now, *marauding grammatical Goths are encircling our linguistic Rome*. We must act now to prevent disaster. *We must don our grammatical armour and man the linguistic barricades, as an onslaught of grammatical philistinism will soon be upon us*. (*The Daily Mail*, 13. 01. 2012)

Српски:

(3) *Поред туђица које су га опколиле са свих страна, српски језик нашао се пред још јачим непријатељем и увелико губи битку.* Било како било, *грађани се можда могу повиновати енглеском алфабету, али српски језик никако не може*. (*24 сата*, 25. 12. 2012)

(4) Тако и *српски "трпи" окупацију од стране енглеског језика као лингва франка*. (*Политика*, 10.09.2015)

(5) *Ћирилица је на телевизији битку већ изгубила*? (*Политика*, 9. 05. 2011)

Метафоре које се покажу доминантним биће подвргнуте даљој квантитативној и дискурсној анализи. Очекују се сличне појмовне метафоре у оба језичка корпуса (нпр. ЈЕЗИК ЈЕ МЕТА НАПАДА), али и неке разлике у њиховим конкретним реализацијама (нпр. СТРАНИ НЕПРИЈАТЕЉ СРПСКОГ ЈЕЗИКА / УНУТРАШЊИ НЕПРИЈАТЕЉ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА). Може се очекивати да ће анализа дискурсних метафоричких оквира даље расветлити разлике у употреби метафора, у светлу локалног социополитичког контекста.

У теоријско-методолошком смислу, очекивани резултат рада је и конкретније одређење и развијање појма дискурсних метафоричких оквира, као и метода за њихову анализу, чиме би се развио потенцијално користан апарат за будуће анализе метафоре у дискурсу.

6. <u>План рада</u>

План рада обухвата следеће:

- синтетички преглед досадашњих проучавања метафоричке концептуализације језика;
- прикупљање грађе репрезентативне за британски одн. српски новински дискурс

посвећен теми језика;
- кодирање метафора о енглеском одн. српском језику у сачињеним корпусима британског одн. српског новинског дискурса;
- квалитативна и квантитативна анализа података у сачињеним корпусима британског одн. српског новинског дискурса (појмовно-језички и друштвено-идеолошки аспекти);
- вишедимензионална анализа дискурсних метафоричких оквира;
- поређење метафоричког уоквиривања језика (енглеског одн. српског) у британском и српском новинском дискурсу;
- систематизација и дискусија дескриптивних и контрастивних налаза истраживања, те извођење теоријских и методолошких импликација истраживања.

За потребе овог истраживања сачињени су корпуси британских и српских новинских текстова на тему језика, објављених између августа 2011. и августа 2015. године. Текстови на енглеском језику прикупљени су из четири најчитанија дневна листа на територији Велике Британије: *The Times, The Daily Mail, The Guardian, The Independent* (102 текста, 59939 речи). Текстови на српском језику прикупљени су из пет најчитанијих дневних листова у Србији током овог периода: *Политика, Блиц, Прес, Новости* и *24 сата* (119 текстова, 74337 речи). У оба случаја метод састављања корпуса подразумевао је претрагу новинских архива у петогодишњем периоду. По потреби, корпус ће бити проширен додатним савременим новинским текстовима, по истој методологији састављања корпуса.

7. Методе истраживања

У предложеном истраживању спаја се когнитивнолингвистички и дискурсни приступ метафори, а користиће се квалитативна и квантитативна анализа дискурсног корпуса.

Упркос дугој традицији изучавања метафоре, постојећи радови до скора су посвећивали релативно мало пажње методолошким аспектима истраживања метафоре. У стандардним когнитивнолингвистичким разматрањима ово није нужно недостатак, када је акценат на јасним илустративним примерима метафоричких израза који одражавају појмовна пресликавања. Међутим, ако метафору анализирамо у стварној употреби језика, јавља се велики број практичних питања која треба решити, а која се пре свега тичу идентификације метафора и спецификације појмовних пресликавања.

Тако, на пример, Камеронова и Маслен (Cameron & Maslen 2010) истичу да су различити аутори претпоставили на стотине различитих појмовних пресликавања за свега десетине циљних домена, и да су такви налази очито базирани на различитим и нејасним критеријумима за одређивање метафоре. Док је потпуно објективистичка методологија у овој врсти истраживања вероватно нити неопходна нити могућа, у новије време све више се чује став да би истраживачке тврдње о метафори у дискурсу биле одрживије ако би се базирале на јасније описаним процесима идентификације и класификације (Steen 1999, Ritchie 2003, Pragglejaz Group 2007, Steen et al. 2010). Ипак, истиче се и чињеница да оволике разлике и неслагања у приступу метафори не одражавају само тешкоће објективне анализе метафоре, већ су производ различитих нивоа на којима истраживач може анализирати метафору – наиме метафору у језику, у мишљењу, и у комуникацији (Steen 2014, 2015).

У предложеном истраживању биће примењен метод који се делом базира на недавно формулисаној процедури за идентификацију метафора у језику познатој под називом *MIPVU* (Steen et al. 2010), на коју ће се надовезати приступ за анализу дискурсних

метафоричких оквира. Овде је битно напоменути да предложено истраживање омогућава и тестирање наведеног метода идентификације метафора у српском језику, у којем (као ни у јужнословенским језицима уопште) ова процедура до данас није систематски примењивана (уп. Bogetić, Broćić, Rasulić, in press). Тако ће предложено истраживање уједно осветлити потешкоће које се јављају у примени примени постојећих метода (развијених на основу енглеског језика) на српски језик, и предложити неопходне адаптације модела које могу користити будућим истраживачима метафоре у српском и сродним језицима. Поред тога, методолошки поступак примењен у предложеном истраживању обухватиће и анализу под-доменских сценарија, као и анализу свеукупних дискурсних метафоричких оквира.

У основи, полазни методолошки поступак би обухватао следећи скуп корака:

(1): Утврђивање кључних језичких јединица

Кључне језичке јединице у овом приступу подразумевају коначан скуп језичких израза (лексема и синтагми), релевантних за тему истраживања, чија метафоричност ће се бележити и чувати у анализи. Кључне јединице се утврђују пре почетка анализе, што омогућује да се идентификација метафора ограничи само на оне метафоре које се тичу дискурсне теме од значаја, уместо да обухвати све метафоре које се јављају у тексту.

(2): Утврђивање метафоричких израза

Како овај индуктивни приступ полази од језичке грађе и креће се „одоздо на горе", од метафоричких израза ка појмовним метафорама и дискурсним метафоричким оквирима, неопходно је установити прецизан метод за идентификацију метафора. Укратко, поступак MIPVU за утврђивање метафора у језику обухвата следеће кораке (према Steen et al. 2010):

- одредити јединицу анализе;
- за сваку јединицу, одредити њено контекстуално значење;
- за сваку јединицу анализе одредити њено основно значење. Основна значења су обично (а) конкретнија (оно што евоцирају је лакше замислити, видети, чути, опипати), (б) повезана са телесним кретањима, (в) прецизнија или (г) историјски старија;
- утврдити да ли се контекстуално значење разликује од основног значења тако да се може разумети путем поређења са њим;
- ако је одговор на претходно питање потврдан, обележити дату језичку јединицу као метафоричку.

(3): Утврђивање и класификација изворних појмова

Утврђивање изворних појмова темељи се на приступу који предлажу Лоу и Тод (Low & Todd 2010), при чему се груписање изворних појмова врши као флексибилан повратни процес – почетне одлуке отворене су за измене у каснијим стадијумима анализе. Након првобитног кодирања изворних појмова, следи њихово (ре)груписање на основу семантичког садржаја. Како предлажу Лоу и Тод, назив изворног појма треба да покрива све језичке појмове из датог скупа, и колико год је могуће, само њих. У овом процесу, понекад је корисно ослањање на *Master Metaphor List* (Lakoff 1994), уз свест о недостацима ове (па и сваке такве могуће) листе.

(4): Утврђивање и класификација циљних појмова

Величина корпуса и концентрисање само на скуп метафора о језику дозвољавају да се прецизније утврде циљни појмови у домену језика. Претходно сачињена листа „кључних дискурсних тема" (Cameron & Maslen 2010) као и ослањање на *Master Metaphor List* (Lakoff 1994) донекле олакшавају процедуру. Ипак, ово је уједно најзахтевнији корак у овом типу анализе, те ће процедура бити даље развијана и адаптирана у самом току рада.

(5): Утврђивање појмовних пресликавања
На основу утврђених изворних и циљних појмова прецизније се одређују међудоменска појмовна пресликавања, односно формулишу се релевантне појмовне метафоре. При томе се нарочито узима у обзир контекст у коме се посматране језичке јединице јављају у метафоричком значењу у посматраном дискурсу. На основу најчешћих појмовних метафора у два језика ће се извести дискурсне метафоричке аналогије, које ће бити подвргнуте даљој дискурсној анализи.
(6): Утврђивање дискурсних метафоричких аналогија
Дискурсне метафоричке аналогије се уводе као погодан начин да се представи аналошка структура метафоричких репрезентација на нивоу дискурса. На пример, реализације појмовних метафора којима се описује нежељени утицај на језик а које извиру из домена насиља (нпр. *телевизија убија језик* или *туђице сакате језик*) могу се представити аналошки на следећи начин (према Steen 2015):
[НЕЖЕЉЕН УТИЦАЈ (ТЕЛЕВИЗИЈА, ЈЕЗИК)]
[НЕЖЕЉЕН УТИЦАЈ (ТУЂИЦЕ, ЈЕЗИК)]
[НАСИЉЕ (НАПАДАЧ, ЖРТВА)]
(7): Утврђивање метафоричких сценарија
На основу горњег приказа, приступа се анализи под-доменских елемената и сценарија (у конкретном примеру, можемо доћи и до појмовних кореспонденција, и до детаљније слике о природи сукоба и супротстављених страна). У овом кораку могу доћи до изражаја и разлике између представа о језику у британском и српском новинском дискурсу које можда нису видљиве на доменском нивоу.
Наведени кораци уједно чине окосницу за развијање методолошког поступка утврђивања и класификације дискурсних метафоричких оквира, који ће бити разрађен и представљен у овом истраживању. Очекује се да ће добијени налази осветлити предности оваквог вишедимензионалног приступа, за који се истиче да је примењљив и значајан за било коју дискурсно-идеолошку анализу метафора у употреби.

VII - ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да Ксенија Богетић испуњава услове за израду докторске дисертације.
На основу предмета, постављених циљева и очекиваних резултата истраживања, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области науке о језику (когнитивна лингвистика, анализа дискурса, енглески и српски језик), уз предлог да се наслов, у циљу прецизнијег одражавања суштине предложене теме, преформулише тако да гласи **„Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“**.
На основу изнетих података о предложеном ментору, Комисија констатује да је доц. др Катарина Расулић подобна за ментора предложене докторске дисертације.
На основу свега изложеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Ксеније Богетић и предложене теме под преформулисаним насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“, те да за ментора именује др Катарину Расулић, доцента на Катедри за

англистику Филолошког факултета у Београду.

Београд, 24.04.2017. Потписи чланова Комисије:

1. _____
др Катарина Расулић, доцент
Филолошки факултет, Београд

2. _____
др Душка Кликовац, редовни професор
Филолошки факултет, Београд

3. _____
др Твртко Прћић, редовни професор
Филозофски факултет, Нови Сад